

EĞİTİM ve İNSANİ BİLİMLER DERGİSİ
Teori ve Uygulama

Cilt: 12 / Sayı: 23 / Yaz 2021

JOURNAL of EDUCATION and HUMANITIES
Theory and Practice

Vol: 12 / No: 23 / Summer 2021

**Ortaokul Öğrencilerinin Liselere Giriş Sınavına (LGS)
Hazırlık Sürecine İlişkin Ebeveyn Görüşlerinin İncelenmesi**

**Analysis of Parental Perceptions of Secondary School Students Concerning
the High School Entrance Exam (LGS) Preparation**

Makale Türü (Article Type): Araştırma (Research)

Cumhur GÜNGÖR

www.dergipark.gov.tr/eibd
eibd@eibd.org.tr

Ortaokul Öğrencilerinin Liselere Giriş Sınavına (LGS) Hazırlık Sürecine İlişkin Ebeveyn Görüşlerinin İncelenmesi

Cumhur GÜNGÖR¹

Öz: Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin LGS'ye hazırlık sürecine ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesidir. Bu kapsamda, ebeveynlerin; sınavın içeriği, uygulanış şekli, çocuklarıyla iletişim ve çocuklarının davranışlarındaki değişim ile ilgili görüşlerini incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden *fenomenolojik desen* kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 20 ortaokul öğrencisi ebeveyni ile görüşme yapılmıştır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından oluşturulan 28 soruluk bir görüşme formu ile toplanmıştır. Sonuç olarak, ebeveynlerin LGS'yi gerekli gördükleri anlaşılmıştır. Diğer taraftan ebeveynler, sınava hazırlık sürecinin; çocuklarında stres, korku, heyecan gibi duygulara yol açtığı, çocuklarının ruh halinde değişimlere sebep olduğu, sosyalleşmelerine engel teşkil ettiği, sınavın içerik ve süre açısından yetersiz taraflarının bulunduğu, sınavın uygulanışı konusunda değişiklik yapılması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu süreç salgının da dahil olmasının çocukları ve ebeveynleri oldukça olumsuz etkilediği, stres ve kaygılarını artırdığı belirlenmiştir. Salgının liseye hazırlık sürecinde öğrenci motivasyonunu azalttığı ve çocukların okula gidememesinin sosyal etkileşime engel olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul, LGS, Ebeveyn, Salgın

Makale Hakkında:

Geliş Tarihi: 16.02.2021; Kabul Tarihi: 01.04.2021

Kaynakça Gösterimi:

Güngör, C. (2021). Ortaokul öğrencilerinin liselere giriş sınavına (LGS) hazırlık sürecine ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesi, 12(23), 171-200

1) Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar, cgungor@aku.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9117-3713

Giriş

Eğitim öğretim hayatı boyunca bireyin bir üst eğitim seviyesine yükselmesinde, akademik yeterliliğini ispatlamasında ve daha iyi eğitim almak için ilgili eğitim kurumlarına gidebilmesinde sınavlar başlıca rol oynar. Özellikle merkezi test sınavlarıyla bu sürecin belirlenmesi sınav sürecini sadece öğrenci için değil aynı zamanda ailesi ve eğitim çevresi için de hayatın bir parçası haline getirir. Eğitim kurumlarının genel amacı öğrencileri ileriye yönelik olarak kendi ilgi alanları ve yetenekleri doğrultusunda hazırlamaktır. Ülkeler, kendi eğitim sistemi, demografik yapısı, öğrenci sayısı, sosyal ve kültürel dinamiklerine göre farklı ortaöğretime geçiş sistemleri uygulamaktadır. Örneğin, Çin, Rusya, İtalya ve Singapur ortaokul bitirme sınavı, Amerika Birleşik Devletleri'nin birçok eyaleti, Macaristan, Güney Kore ve Hollanda ülkemizde olduğu gibi merkezi giriş sınavı, İngiltere, Japonya, İsviçre ve Danimarka okul bazlı sınav, Almanya, Fransa ve Finlandiya okul notları ve öğretmen görüşleri ile liselere geçişi düzenlemektedir (Demir & Yılmaz, 2019).

Ülkemizin eğitim politikası incelendiğinde, öğrencilerin 8 yıllık eğitim hayatlarının sonrasında bir üst öğretim kurumuna geçebilmeleri için merkezi sınavlar kullanılmaktadır. Türkiye'de 2000 yılından bu yana Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS), Seviye Belirleme Sınavı (SBS), Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) ve Liselere Geçiş Sistemi (LGS) olmak üzere dört farklı merkezi sınav sistemi kullanılmıştır. 2018 yılından itibaren LGS uygulanmaya başlanmıştır. Sınavlara ilişkin değişikliklerle öğrencilerin LGS'ye girişinin isteğe bağlı hale getirildiği görülmüştür (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Yine de öğrencilerin çoğunun sınava girdiği görülmüştür (Güler, Arslan & Çelik, 2019). Çünkü ülkemizde ortaöğretim okul türü ve başarısının bir üst öğretim kurumuna yani üniversiteye geçişte çok önemli olduğu düşünülmektedir (Koç, Yıldırım & Bal, 2008). Sonuç olarak ebeveynler çocuklarının eğitiminde farklı arayışlara girmişlerdir. Böylece lise giriş sınavları önemli bir noktaya gelmiştir.

Liseye geçiş döneminde hem öğrenciler hem de ebeveynler birçok fedakârlıkta bulunurlar. Öğrenciler daha önce görmedikleri bir sınavla karşı karşıya kalırlar ve bu sınav hayatlarında birçok değişikliğe sebep olacak bir sınavdır. Bu geçiş döneminde öğrencilerde kaygılanmalar artar. Araştırmalar ebeveyn katılımının çocukları olumlu yönde etkilediğini göstermiştir (Erdoğan & Demirkasımoğlu, 2010). Öğrenciler de en büyük desteği ailesinden beklerken çoğu zaman onlarla karşı karşıya kalır. Sınav döneminde öğrencilerin yaşadıkları sınav stresini zaman zaman ebeveynler daha yoğun yaşamakta bu da çocuklara olumsuz bir şekilde geri dönebilmektedir.

Akademik hayatları boyunca öğrencilerin pek çok farklı dersin içeriğini öğrenmeleri ve bu derslerin sınavlarına hazırlanmaları gerekir (Totan, 2018). LGS de bunlardan biridir. Lise öğrencinin kariyer oluşturmaya başladığı, üniversiteye hazırlık sürecini kapsayan, hayatı konu-

sunda temel oluşturan yapı taşıdır. LGS’de ebeveynin rolü çok önemlidir, ebeveyn tarafından LGS’nin çocuğunun hayatına ömür boyu etki edeceği düşünülür. Bu düşünceler de ebeveyn ve çocukta kaygı oluşturur. Öğrencilerin yaşadığı sınav kaygısı onların ebeveynlerinin davranışlarından etkilendiğine yönelik araştırma bulguları (Bilir, 2019; Zengin, 2019; Boztepe, 2016) bulunmaktadır. Ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin sınav kaygısının kuruntu boyutu ebeveynlerin mükemmel öğrenci beklentileriyle olumlu yönde ilişkilirken ebeveynlerin en iyi yapma beklentileriyle olumsuz yönde ilişkilidir (Daymaz, 2012). Ortaokul öğrencilerinde sınav kaygısıyla koruyucu ve otoriter ebeveyn tutumları pozitif yönde ilişkilendirilirken otoriter baskıcı ebeveyn tutumları sınav kaygısını arttırmaktadır (Duman, 2008; Eker, 2016).

Eğitim sürecinde aile faktörünün önemi ve etkilerine ilişkin bilimsel çalışmalara bakıldığında, Coleman ve diğerlerinin 1966’da yaptığı araştırma ile hız kazanmıştır. Sözü edilen araştırmacılar aile faktörünün, öğrencinin başarısı üzerinde en az okul kadar etkili bir faktör olduğu sonucuna varmıştır (Shaw, 2008). Ailelerin çocuklarının eğitimini desteklemesi ve katkıda bulunmasını sağlamak üzere, okul ile evdeki eğitim arasında eşgüdüm sağlayan bir yaklaşım sergilenmelidir (Tezel Şahin & Ünver, 2005). Aileler, çocuklarının eğitim sürecinde aktif bir rol üstlenerek, çocuklarının potansiyellerini tam olarak geliştirebilmeleri için gereken tüm desteğe sahip olmalarını sağlamaya yardımcı olabilirler (Aykol, 2019). 2019 Aralık ayında başlayıp zamanla tüm dünyaya yayılmaya başlayan korona salgını ile beraber ülkeler peş peşe eğitime ara vermiştir (Saltürk & Güngör, 2020a). Alınan sıkı tedbirlerin yardımıyla MEB okullarda seyreltilmiş yarı zamanlı ve uzaktan çevrimiçi olarak eğitim öğretim faaliyetlerini devam ettirmektedir. Ayrıca bu süreçte ebeveynlere psiko-sosyal destek sağlamak amacıyla MEB bünyesinde danışma hatları kurulmuştur (Özer, 2020). Bu çalışmada LGS süreciyle ilişkili olarak, ortaokul kademesinde çocuğu olan ebeveynlere; bu sürecin nasıl geçtiği, lise seçimindeki rolleri, ne tür sıkıntılarla karşılaşıldığı, salgının sınava hazırlık sürecine ve çocuklarının davranışlarına etkisi hakkında sorular sorularak görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu bağlamda araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin LGS’ye hazırlık sürecine ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmanın temel amacı çerçevesinde şu sorulara yanıt aranmıştır:

Ebeveynlerin;

1. LGS hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. Çocuklarının LGS’ye hazırlık sürecine katılımları hakkındaki görüşleri nelerdir?
3. LGS’ye hazırlık sürecinde çocuklarında gözlemledikleri değişikliklere ilişkin görüşleri nelerdir?
4. LGS’ye hazırlık sürecinde çocuklarına gösterdikleri tavır ve tutumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Çocuklarının LGS’ye hazırlık sürecinde salgının etkilerine ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma modeli

Bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinin LGS'ye hazırlık sürecine ilişkin ebeveynlerin; sınavın içeriği, uygulanış şekli, çocuklarıyla iletişim ve çocuklarının davranışlarındaki değişim ile ilgili görüşlerini incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden *fenomenolojik desen* kullanılmıştır.

Bireylerin dünya ve çevre algısı, olay ve durumların tecrübe edilmesi ve devamında bu tecrübelerin yorumlanması ve anlamlandırılması ile oluşur. Dünya ve çevreyi anlamlandırma sürecinde bireyin olguları nasıl algıladığı fenomenolojik araştırmanın temel çıkış noktasını oluşturur (Patton, 2014). Fenomenoloji (olgubilim), bireylerin bakış açılarını, tecrübe ve algılarını ortaya koymayı hedefleyen nitel bir araştırma desendir (Ersoy, 2016).

Yapılan bu çalışmada Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimsel Yayın Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Karar Tarihi/Numarası: 20.11.2020/2020-212).

Çalışma Grubu

Araştırmada katılımcılar kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Bu yöntem tamamen mevcut olan, ulaşması hızlı ve kolay olan öğelere dayanır. Nitel araştırmalarda en az istenen fakat en sık kullanılan örnekleme yöntemidir (Patton, 2005). Bu kapsamda; 26 Kasım – 20 Aralık 2020 tarihleri arasında 20 ortaokul öğrencisinin ebeveyni ile görüşme yapılmıştır.

Katılımcıların %75'inin (n=15) kadın, %40'ının (n=8) lise ve %35'inin (n=7) üniversite mezunu olduğu, %80'inin (n=16) 40 yaş ve üzeri olduğu, %55'inin (n=11) çalıştığı ve %95'inin (n=19) evli oldukları belirlenmiştir. Buna ek olarak ebeveynlerin %45'inin (n=9) ev hanımı olduğu, ayrıca çocukların %65'inin (n=13) okul dışından herhangi bir eğitsel destek almadığı ve eğitsel destek alanların %35'inin (n=7) özel ders desteği aldığı belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Fenomenolojik (olgubilim) desende başlıca veri toplama aracı olarak görüşme yöntemi kullanılması önerilmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2018). Ortaokul öğrencilerinin LGS'ye hazırlık sürecinde ebeveyn görüşlerinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, ebeveynlerin görüşlerini doğrudan, detaylı ve açıklayıcı olarak ortaya koyabilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veri toplanmıştır. Araştırmanın amaç ve alt amaçlarına uygun olarak 28 soruluk bir görüşme formu çalışma

çerçevesinde hazırlanmış, düzenlenmesi amacı ile eğitim bilimleri alanında doktora derecesine sahip uzmanların (n=3) görüşüne sunulmuştur. Taslak form uzman görüşü dikkate alınarak eklemeler ve düzenlemeler yapıldıktan sonra görüşme formunu temsil eden grup ile paylaşılmış (n=5) ve formdaki ifadelerin uygunluğuna, anlaşılabilirliğine dair görüşler alınmıştır. Görüşler dikkate alınarak görüşme formuna son şekli verilmiş 20 katılımcı ile birebir ve telefon görüşmeleri yapılarak cevaplar alınmıştır. Görüşmeler ortalama 40 dakika sürmüştür, katılımcıların izni alınarak görüşmeler ses kaydına alınmış, katılımcılara kodlar verilerek LGS'ye hazırlık sürecine ilişkin soruların cevapları birebir word dokümanına aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Ortaokul öğrencilerinin LGS'ye hazırlık sürecine ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Walcott'un (1994) içerik analizi için önerdiği üç yoldan birincisi elde edilen verilerin aslına mümkün olduğunca bağlı kalarak ve katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar yapmak suretiyle bilgi ve verileri betimsel bir şekilde sunmaktır. Diğer yol ise, birinci de belirtilenleri de içerecek şekilde açıklayıcı ve nedensel sonuçlara ulaşmak için sistematik analiz yürütmektir. Bu anlamda veriler yine betimsel bir şekilde sunulur ve ayrıca belirli kategoriler çerçevesinde ilişkiler ortaya konulur. Son olarak üçüncü yaklaşımda, ilk iki yaklaşımı temel olarak araştırmacı analizlere kendi yorumlarını da ekler.

Bu kapsamda araştırma sürecinde yapılan görüşmelerde elde edilen veriler Word dokümanına aktarılmıştır. Aktarma sürecinde katılımcılardan alınan izin ile yapılan ses kayıtları tekrar dinlenerek görüşme esnasında tutulan notlar detaylı bir şekilde yazılmıştır. Daha sonra oluşturulan bu dokümanlar dikkatli bir şekilde okunarak ve katılımcı ifadeleri karşılaştırılarak kodlanmıştır. Oluşturulan kodlar araştırma amaçları çerçevesinde değerlendirilip ilgisiz olduğuna karar verilenler elenmiştir. Kod ve ilgili ifade listesi iki alan uzmanı tarafından ayrı ayrı incelenmiş ve onayları alındıktan sonra kodlara ilişkin kategoriler oluşturulmuştur. Elde edilen kategoriler için de yine aynı şekilde iki alan uzmanı görüşü alınmış gerekli düzeltmeler ve değerlendirmeler yapılmıştır. Böylece ortaya çıkan kategoriler ve kodlar ilişkili olduğu amaçlar çerçevesinde tablolar halinde frekans ve katılımcı bilgileriyle beraber gösterilmiştir.

Bulgular

1. Ebeveynlerin LGS hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular

Araştırmanın *Ebeveynlerin LGS hakkındaki görüşleri nelerdir?* alt amacına ilişkin olarak katılımcıların verdiği cevaplar aşağıda Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4'te özetlenmiştir.

a. LGS'nin nasıl olması gerektiğine ilişkin ebeveyn görüşleri**Tablo 1.** Ebeveynlerin LGS'nin Nasıl Olması Gerektiği Hakkındaki Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Sınav olmalı	Mevcut sistem yeterli	6	K8,K9,K15,K17,K18,K19
	Belirleyici olmalı	4	K7,K9,K12,K17
	Kolay olmalı	1	K6
Sınav olmamalı	Not ortalaması ile girilmeli	3	K4,K10,K11
	Öğrenciler ayrıştırılmamalı	3	K13,K14,K16
	Sınav Olmamalı	3	K14,K16,K20

Tablo 1’de ebeveynlerin LGS’nin nasıl olması gerektiği hakkındaki görüşleri *Sınav olmalı* ve *Sınav olmamalı* olmak üzere iki kategori altında toplanmıştır.

Sınav olmalı kategorisi altında ebeveynlerin önemli bir kısmı *Mevcut sistem yeterli* ($f=6$) derken diğerlerinin ise *Belirleyici olmalı* ($f=4$), *Kolay olmalı* ($f=1$) şeklinde görüşlerini bildirdikleri görülmüştür:

Mevcut sistem yeterli ($f=6$) koduna ilişkin olarak; “*Yapılmalı. Şu an ki sistemin iyi olduğunu düşünüyorum.*” (K8). “*Sınav yapılmalı, Sınav aynı bu şekil olmalı, uygun.*” (K17)

Belirleyici olmalı ($f=4$) koduna ilişkin olarak; “*Öğrencilerin ayırt edilmesi için iyi bir yol.*” (K7). “*Seviyelerine göre öğrenciler ayrıştırılmalı.*” (K9) “*Tabi ki yapılmalı. Bilenle bilmeyeni ayırmak için.*” (K12). “*Herkesin seviyesine göre liseye yerleşiyor, her çocuk kapasitesine göre yerleşiyor. Çalışkan ve tembel öğrencinin bir arada olmasının anlamı yok.*” (K17)

Kolay olmalı ($f=1$) koduna ilişkin olarak; “*Yapılmalı ama çocukları çok zorlayıcı olmamalı. Özellikle sayısal bölüm.*” (K6)

Sınav olmamalı kategorisi altında ebeveynlerin bir kısmı *Not ortalaması ile girilmeli* ($f=3$) derken diğerlerinin ise *Öğrenciler ayrıştırılmamalı* ($f=3$) ve *Sınav olmamalı* ($f=3$) şeklinde görüşlerini bildirdikleri görülmüştür:

Not ortalaması ile girilmeli ($f=3$) koduna ilişkin olarak; “*Okuldaki yazılı notlarına göre liselelere gidebilirler.*” (K10) “*Yapılmamalı. Not ortalamalarına göre alınabilir.*” (K11)

Öğrenciler ayrıştırılmamalı ($f=3$) koduna ilişkin olarak; “*Çocuklar ayrıştırılmamalı.*” (K13). “*Bazı çocuklar kendini lisede farkına varıyor.*” (K14).

Sınav olmamalı ($f=3$) koduna ilişkin olarak; “*Yapılmamalı. LGS diye bir şey olmamalı.*” (K14). “*Hayır yapılmamalı. Sınav için erken yaş olduğunu düşünüyorum.*” (K16). “*Hayır yapılmamalı. Gereksiz buluyorum.*” (K20)

b. LGS'nin içeriğine ilişkin ebeveyn görüşleri**Tablo 2.** Ebeveynlerin LGS'nin İçeriğine İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Olumsuz algı	Zor	10	K7,K8,K9,K11,K14,K15,K16,K18,K19,K20
	Yetersiz	4	K1,K2,K5,K10
	Gereksiz	3	K4,K7,K14
	Zararlı	2	K4,K5
	İstikrarsız	1	K10
Olumlu algı	Yeterli	8	K1,K3,K6,K8,K9,K12,K16,K17

Tablo 2’de ebeveynlerin LGS’nin içeriğine ilişkin görüşleri *Olumsuz algı* ve *Olumlu algı* olmak üzere iki kategori altında toplanmıştır.

Olumsuz algı kategorisi altında ebeveynlerin önemli bir kısmı *Zor* ($f=10$) derken diğerlerinin ise *Yetersiz* ($f=4$), *Gereksiz* ($f=3$), *Zararlı* ($f=2$) ve *İstikrarsız* ($f=1$) gibi ifadelerle görüşlerini bildirdiklerini görülmüştür:

Zor ($f=10$) koduna ilişkin olarak; “*TEOG’a göre daha zor buluyorum. Mantık soruları güzel.*” (K9). “*İçeriğinin zor olduğunu düşünüyorum. Sınava karşıyım.*” (K14).

Yetersiz ($f=4$) koduna ilişkin olarak; “*İçerik sınavın ölçmek istediği şeyi karşılıyor ama yeterli değil bence.*” (K1). “*Müfredat ile ilgili problem olduğunu düşünüyorum.*” (K5). “*Sürekli sınav sisteminin değişmesi kötü.*” (K10).

Gereksiz ($f=3$) koduna ilişkin olarak; *Ortaokul çocukları için sistemi gereksiz buluyorum.*” (K4). “*Soruları çok uzun ve gereksiz buluyorum.*” (K7).

Zararlı ($f=2$) koduna ilişkin olarak; “*İçerik de çocuklara faydadan ziyade zarar veriyor.*” (K4). “*Müfredat ile ilgili problem olduğunu düşünüyorum. Konular değişim gösterebiliyor bu yüzden çocuklarda ekstra stres yaratıyor.*” (K5).

İstikrarsız ($f=1$) koduna ilişkin olarak; “*Sürekli sınav sisteminin değişmesi kötü.*” (K10)

Olumlu algı kategorisi altında ebeveynlerin önemli bir kısmı mevcut sistemin *Yeterli* ($f=8$) olduğu yönünde görüşlerini bildirdiklerini görülmüştür:

Yeterli ($f=8$) koduna ilişkin olarak; “*Ortaöğretim puanının da sınava etkili olması iyi ve sınav yeterli.*” (K3). “*Çalışanın yapabileceği çalışmayanın ise yapamayacağı bir sınav olduğunu düşünüyorum.*” (K12).

c. LGS'nin uygulanış şekline ilişkin ebeveyn görüşleri**Tablo 3.** Ebeveynlerin LGS'nin Uygulanış Şekli Hakkındaki Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Olumsuz algı	Uygun değil	8	K1,K2,K4,K5,K14,K16,K19,K20
	Tek sınav olması olumsuz	3	K5,K19,K20
	Strese neden oluyor	2	K1,K4
	Süre yetersiz	2	K11,K5
	Sınav saati erken	1	K6
Olumlu algı	Uygun	9	K3,K8,K9,K10,K12,K13,K15,K17,K18
	Mantıklı	3	K3,K12,K13

Tablo 3'te ebeveynlerin LGS'nin uygulanış şekli hakkındaki görüşleri *Olumsuz algı* ve *Olumlu algı* olmak üzere iki kategori altında toplanmıştır.

Olumsuz algı kategorisi altında ebeveynlerin önemli bir kısmı *Uygun değil* (f=8) derken diğerlerinin ise *Tek sınav olması olumsuz* (f=3), *Strese neden oluyor* (f=2), *Sınav saati erken* (f=1), *Süre yetersiz* (f=1) şeklinde görüşlerini bildirdiklerini görmüştür:

Uygun değil (f=8) koduna ilişkin olarak; “Çocukların geleceklerini düşünen bir sınav olmadığını düşünüyorum.”(K2). “Kısıtlı süre içinde çocuktan sakinliğini koruyarak odaklanmasını beklemek inandırıcı gelmiyor. Bu yüzden uygulanış şeklinde hata olduğunu düşünüyorum.”(K4).

Tek sınav olması olumsuz (f=3) koduna ilişkin olarak; “Çocukların 8 yıllık emeklerinin bir sınavla ölçülmesi doğru değil.”(K5). “Uygun bulmuyorum tek bir sınav halinde olmaması gerekiyor.”(K19). “Başlı başına tek sınav olmaması gerekir.”(K20).

Strese neden oluyor (f=2) koduna ilişkin olarak; *Stres ortamı çocuğun hata yapma oranı yüksek.*”(K1). “Kısıtlı süre içinde çocuktan sakinliğini koruyarak odaklanmasını beklemek inandırıcı gelmiyor. Bu yüzden uygulanış şeklinde hata olduğunu düşünüyorum.”(K4).

Süre yetersiz (f=1) koduna ilişkin olarak; *Sürenin de yeni nesil sorulara yeterli olduğunu düşünmüyorum.*”(K5). “Zamanı az buluyorum.”(K11)

Sınav saati erken (f=1) koduna ilişkin olarak; *Çok erken saat olması kötü.*”(K6).

Olumlu algı kategorisi altında ebeveynlerin önemli bir kısmı *Uygun* (f=9) derken diğerlerinin ise mevcut sistemin *Mantıklı* (f=3) olduğu yönünde görüşlerini bildirdikleri görmüştür:

Uygun (f=9) koduna ilişkin olarak; “Çocukların alışkın olduğu sistem. O yüzden iyi olduğunu düşünüyorum.”(K8). “Bu sene herkes kendi okulunda girdi. Öğrencilerin bildiği ortamda girmesi onlar açısından daha rahatlatıcı oldu.”(K9). “Evin yakınındaki okullarda sınava girilmesinin bir avantaj olduğunu düşünüyorum.”(K12). “Uygun olduğunu düşünüyorum.”(K17)

Mantıklı ($f=3$) koduna ilişkin olarak; “Başka bir yöntem düşünülemez mantıklı buluyorum.”(K3). “Sözel ile sayısal kısmın ayrı zamanlarda yapılmasını yerinde bir karar olduğunu düşünüyorum.”(K12). “Kendi okullarında girmeleri iyi bence.”(K13).

d. LGS'nin uygulanış şekline ilişkin ebeveyn görüşleri

Tablo 4. Ebeveynlerin LGS'nin Uygulanış Şekline İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Uygulamaya İlişkin	Sınav süresi	5	K1,K3,K4,K16,K18
	Telafrisinin olmaması	5	K5,K10,K14,K19,K20
	Salgın	1	K15
Öğrenciler Açısından	Zorlayıcı olması	4	K6,K7,K16,K18
	Stres	2	K2,K11

Tablo 4'te ebeveynlerin LGS hakkında düşündükleri problemler *Uygulamaya İlişkin* ve *Öğrenciler açısından* olmak üzere iki kategori altında toplanmıştır.

Uygulamaya İlişkin kategorisi altında ebeveynlerin önemli bir kısmı *Sınav süresi* ($f=5$) ve *Telafrisinin olmaması* ($f=5$) derken diğerlerinin ise *Salgın* ($f=1$) ile ilgili görüşlerini bildirdikleri görülmüştür:

Sınav süresi ($f=5$) koduna ilişkin olarak; *Kısıtlı zaman.*”(K1). “Çocukların zamanla yarışması.”(K3). “Bütün bir ortaokul dönemini yalnızca birkaç saatte değerlendirilmesi en büyük problem.”(K4). “Soruları yetiştiremiyorlar; sınavlarda yapması bekleniyor. Süre yetersiz.”(K16).

Telafrisinin olmaması ($f=5$) koduna ilişkin olarak; “Çocuğun sınav döneminde psikolojisi iyi olmayabilir ya da sağlık problemleri olabilir. Böyle zamanlarda sınavlarda iyi performans gösteremez bu yüzden telafi olmalı.”(K5). “Çocukların adaptasyon problemi var. Tek bir sınav girip her şeyi karıştırabiliyorlar.”(K14). “Çocukları tek bir sınava sokmaları, o yüzden hayatlarında sınavdan başka önemli bir şey görmüyorlar.”(K19). “Sınavla alınması benim için en büyük problem.”(K20).

Salgın ($f=1$) koduna ilişkin olarak; *Koronadan dolayı nasıl olacağı konusunda korkum var.*”(K15). “

Öğrenciler açısından kategorisi altında ebeveynlerin önemli bir kısmı *Zorlayıcı olması* ($f=4$) derken diğerlerinin ise *Stres* ($f=2$) görüşlerini bildirdikleri görülmüştür:

Zorlayıcı olması ($f=4$) koduna ilişkin olarak; “Zor olması.”(K6). “Konuların çok fazla olması, yeni nesil sorularda öğretmenler öğrenciler hazır değil. Bu sorulara adım adım geçilmesi gerektiğini düşünüyorum.”(K16). “Sınavın kısa sürede olması, sorular zor olması.”(K18).

Stres ($f=2$) koduna ilişkin olarak; “Stres yaratıyor çocuklarda.”(K2). “Çocukları strese sürüklemesi.”(K11).

2. Ebeveynlerin LGS hazırlık sürecine katılımları hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular

Araştırmanın Çocukların LGS'ye hazırlık sürecine katılımları hakkındaki görüşleri nelerdir? alt amacına ilişkin olarak katılımcıların verdiği cevaplar aşağıda Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8, Tablo 9 ve Tablo 10'da özetlenmiştir.

a. Çocuklarının girmeyi hedeflediği liselere ilişkin ebeveyn görüşleri

Tablo 5. Ebeveynlerin Çocuklarının Hedeflediği Liseleri Tercih Etme Rollerine İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Ebeveyn tutumu	Destekleyici	14	K1,K2,K4,K7,K8,K9,K11,K13,K15,K16,K17, K18,K19,K20
	İlgisiz/Tarafsız	5	K3,K5,K6,K10,K12

Tablo 5'te ebeveynlerin çocuklarının hedeflediği liseleri tercih etme rollerine ilişkin görüşleri *Ebeveyn Tutumu* kategorisi altında toplanmıştır.

Ebeveyn Tutumu kategorisi altında ebeveynlerin çocuklarının girmeyi hedeflediği liseye girmeleri konusundaki görüşleri *Destekleyici* ($f=14$) ve *İlgisiz/Tarafsız* ($f=5$) koduyla sınıflandırılmıştır:

Destekleyici ($f=14$) koduna ilişkin olarak; “Elimizden gelen imkanlarla dersane, kaynak, etüt desteği sağlamakla birlikte bizzat motivasyon kazanmasında rolüm oldu.”(K4). “Ben onun ilgi ve alakasına göre lise hedeflemesinde yardımcı oldum.”(K7). “Özel okula devam etti.”(K8). “İyi bir lise seçmesinde ona yardımcı oldum.”(K9). “Benim rolüm onun kararını desteklemek oldu.”(K13). “O seçti, ben destekledim. En iyi yerlerde olmasını isterim.”(K15). “Çocuğumun fen ve matematik derslerine eğilimini gördüm, gözlemledim. Ebeveynleri olarak bu konuda bilgi birikimine sahip olduğumuzdan destekledik.”(K16). “Sosyal bilimler lisesi kendisi seçti, ben destekledim, o ne isterse onu desteklerim, kendi isteği önemli, okuyacak olan o.”(K17). “Kendisi seçti biz destekledik.”(K18).

İlgisiz/Tarafsız ($f=5$) koduna ilişkin olarak; *Kendi tercihi.*”(K3). “Kendi isteği ile seçti.”(K5). “Bizim bir etkimiz olmadı.”(K6). “Kendi karar verdi. Ben karışmadım.”(K10). “Hedeflediği liseyi kazandı.”(K12).

b. Çocuklarının sınava hazırlık sürecine müdahaleye ilişkin ebeveyn görüşleri

Tablo 6. Ebeveynlerin Sınava Hazırlık Sürecinde Müdahale Tutumlarına İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Müdahaleci Tutum	Uyarma	6	K5,K7,K9,K12,K14,K15
	Sorumluluk verme	3	K1,K9,K15
	Teşvik etme	1	K4

Tablo 6’da ebeveynlerin çocuklarına sınava hazırlık süreci boyunca müdahale tutumlarına ilişkin görüşleri *Müdahaleci Tutum* kategorisi altında toplanmıştır.

Müdahaleci Tutum kategorisi altında ebeveynlerin çocuklarının sınava hazırlanma sürecinde onlara müdahale ettikleri görülmüştür. *Uyarma* (f=6), *Sorumluluk verme* (f=3) ve *Teşvik etme* (f=1) kodları altında ebeveyn görüşleri sınıflandırılmıştır:

Uyarma (f=6) koduna ilişkin olarak; *Müdahale ettim ama çok ettiğimi düşünmüyorum. Sınavı çalışmadığı için uyarılarda bulunuyorum.*”(K5). *“Çalışmadığı zaman uyararak benim görevim, sadece o zaman müdahale ediyorum. Çok baskıcı olduğumu düşünmüyorum.”*(K7). *“Müdahaleyi yerine ve zamanına göre yaptığımı düşünüyorum. Herhangi bir ebeveynin de benle hemfikir olabileceğini biliyorum.”*(K12). *“Çalışması için sık sık uyarmam gerekiyor.”*(K15).

Sorumluluk verme (f=3) koduna ilişkin olarak; *“Geleceği için önemli.”*(K1). *“Müdahale ettim. Onun iyiliğini düşünüyorum ve bazen sorumluluğunu fark edemiyor.”*(K9).

Teşvik etme (f=1) koduna ilişkin; *Teşvik açısından müdahalelerim oldu.*”(K4).

c. Çocuklarına sınava hazırlık sürecinde katılımlarına ilişkin ebeveyn görüşleri

Tablo 7. Ebeveynlerin Sınava Hazırlık Sürecine Katılımlarına İlişkin Görüşler

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Ebeveyn Katılımı	Çalıştığım için	4	K2,K10,K12,K13
	Yetersizlik	3	K5,K14,K18

Tablo 7’de çocuklarının sınava hazırlık sürecine katılım hususunda yetersiz kaldığını düşünen ebeveynlerin görüşleri *Ebeveyn Katılımı* kategorisi altında toplanmıştır.

Ebeveyn Katılımı kategorisi altında ebeveynler çocuklarının sınava hazırlık sürecinde katılımlarını eksik buldukları belirlenmiştir. İlgili ebeveyn görüşleri *Çalıştığım için* (f=4), *Yetersizlik* (f=3) kodları altında toplanmıştır:

Çalıştığım için (f=4) koduna ilişkin olarak; *“Bazen eksik buluyorum. İşe gittiğim için.”*(K10). *“Çalıştığım için benim katılımımı azaldı.”*(K12).

Yetersizlik (f=3) koduna ilişkin olarak; *“Çok fazla üstüne düşmediğimi düşünüyorum.”*(K5). *“Daha iyi olabilirdim. Destekçi olmam lazım.”*(K14). *“Daha düzenli çalışmasını sağlayabilirdik.”*(K18).

d. Çocuklarının sınava hazırlık sürecindeki ilişkilerine dair ebeveyn görüşleri**Tablo 8.** Ebeveynlerin Sınava Hazırlık Sürecinde Çocukları ile İlişkilerine Dair Görüşler

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
İlişki Durumu	Olumsuz	8	K7,K8,K9,K12,K13,K14,K15,K16
	Değişim Olmadı	6	K1,K3,K4,K5,K10,K11
	Olumlu	6	K2,K6,K17,K18,K19,K20

Tablo 8’de ebeveynlerin çocuklarının sınava hazırlık sürecindeki ilişkilerine dair görüşleri *İlişki Durumu* kategorisi altında toplanmıştır.

İlişki Durumu kategorisi altında ebeveynlerin çocuklarının sınava hazırlık sürecindeki ilişkilerinde çoğunlukla olumsuz değişim olduğu görülmüştür *Olumsuz* ($f=8$), diğerlerinin ise *Değişim Olmadı* ($f=6$), *Olumlu* ($f=6$) kodlarıyla kendilerini ifade ettikleri görülmüştür:

Olumsuz ($f=8$) koduna ilişkin olarak; “Ben biraz fazla stres yaptım ama o rahattı. Bu yüzden ara ara çatışmalar oldu.”(K7). “Biraz asileşti. İçine kapandı.”(K8). “Kötü anlamda değişti. Benim sinirlerime hakim olamadığım zamanlar oldu.”(K12). “Bazen çok fazla telefon oynuyor. O zaman ona biraz sinirleniyorum.”(K13). “Olumsuz yönde etkileniyoruz (K14). “Onun üstüne sinirim agresifliğim daha arttı.”(K15).

Değişim Olmadı ($f=6$) koduna ilişkin olarak; “Daha az karışım başka değişiklik olmadı (K3). “Herhangi bir değişiklik olmadı (K4). “Pek bir değişim olduğunu söyleyemem (K5). “Hiçbir şey değişmedi.”(K11).

Olumlu ($f=6$) koduna ilişkin olarak; “Olumlu yönde değişti (K2). “Daha ılımlı oldum”(K6). “Her şeyde alttan aldım, psikolojik yönde destek verdim, sıkıntı strese sokmadım (K17) Daha anlayışlı olduk.”(K18). “Pozitif olmaya çalışıyorum, yardımcı oluyorum (K20).

e. Çocuklarıyla iletişim yoğunluklarına dair ebeveyn görüşleri**Tablo 9.** Ebeveynlerin Sınav Hakkında Çocuklarıyla Ne Sıklıkla Konuştuklarına Dair Görüşler

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
İletişim Yoğunluğu	Bazen	8	K8,K9,K11,K13,K14,K15,K19,K20
	Sık sık	6	K1,K4,K5,K6,K7,K10
	Her zaman	5	K2,K3,K12,K16,K18
	Hiç	1	K17

Tablo 9’da ebeveynlerin sınav hakkında çocuklarıyla ne sıklıkla konuştuklarına dair görüşleri *İletişim Yoğunluğu* kategorisi altında toplanmıştır.

İletişim Yoğunluğu kategorisi altında ebeveynlerin çocuklarıyla sınav hakkında ne sıklıkla konuştuklarıyla ilişkili görüşlerinde çoğunlukla bazen cevabını vermişlerdir. *Bazen* ($f=8$) diğerlerinin ise *Sık sık* ($f=6$), *Her zaman* ($f=5$) ve *Hiç* ($f=1$) kodlarıyla kendilerini ifade ettikleri görülmüştür:

Bazen ($f=8$) koduna ilişkin olarak; *Konu açıldıkça konuşuyorduk.*”(K8). “Özellikle sınav hakkında konuşmasak bile ders çalışırken bak konular çıkar diye konuşuyoruz.”(K9). “Ara sıra teşvik etmek amacıyla konuşurum.”(K11). “Sık sık konuşmuyorum.”(K15).

Sık sık ($f=6$) koduna ilişkin olarak; “Sıklıkla.”(K1). “Gün içinde sık sık konuştuk.”(K4). “Hemen hemen her gün.”(K6). “Neredeyse her gün konuşuyorduk.”(K7)

Her zaman ($f=5$) koduna ilişkin olarak; “Her zaman (K2). “Sürekli motive ediyoruz (K3). “Tüm gün boyunca ona sınavın olduğunu hatırlatıyordum.”(K12). “Her gün konuşuyoruz”(K16).

Hiç ($f=1$) koduna ilişkin olarak; “Sınav hakkında çok fazla konuşmadım. Rahat olmasını istedim”(K17).

f. Çocuklarının LGS'ye hazırlanma deneyimine dair ebeveyn görüşleri

Tablo 10. Ebeveynlerin Çocuklarının Sınava Hazırlanma Deneyimini Tekrar Yaşayacak Olsalar Neyi Farklı Yapacaklarına Dair Görüşler

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Deneyim	Değişim Olmazdı	9	K3,K5,K8,K9,K11,K12,K16,K17,K20
	Destekleme	6	K2,K10,K13,K14,K18,K19
	Kısıtlama	3	K1,K4,K19
	Rahat Tutum	2	K6,K7
	Kontrolcü/Baskıcı Tutum	1	K15

Tablo 10’da ebeveynlerin çocuklarının sınava hazırlanma deneyimini tekrar yaşayacak olsalar neyi farklı yapacaklarına dair görüşleri *Deneyim* kategorisi altında toplanmıştır.

Deneyim kategorisi altında ebeveynlerin çocuklarının tekrar sınava hazırlanma deneyimlerini yaşayacak olsalar neyi farklı yapacaklarına dair görüşlerinde çoğunlukla bir farklılık olmayacağını söylemişlerdir. *Değişim Olmazdı* ($f=9$) diğerlerinin ise *Destekleme* ($f=6$), *Kısıtlama* ($f=3$) ve *Rahat Tutum* ($f=2$), *Kontrolcü/Baskıcı Tutum* ($f=1$) kodlarıyla kendilerini ifade ettikleri görülmüştür.:

Değişim Olmazdı ($f=9$) koduna ilişkin olarak; “Bence çok güzel hazırlandı yine aynı şekilde yanında olurdu.”(K3). “Pek bir şey değiştirmedim sadece belki biraz daha üstüne düşerdim.”(K5). “Aynı olurdu.”(K8) “Hiçbir şeyi farklı yapmazdım.”(K11) “Şu anda her şey güzel gidiyor, bir şeyi farklı yapmazdım (K16). “Hiçbir şeyi farklı yapmazdım, her şeyi uygun yaptığımı düşünüyorum (K20).

Destekleme (f=6) koduna ilişkin olarak; “*Daha çok yanında olmayı ve ders desteği almasını sağladım.*” (K2). “*Daha fazla ilgi alaka gösterirdim.*” (K13). “*Daha sistemli çalıştırdım.*” (K14).

Kısıtlama (f=3) koduna ilişkin olarak; “*Telefon, TV gibi şeylere kısıtlama koyardım.*” (K1). “*Telefon, tablet gibi caydırıcılardan uzak tutardım.*” (K4). “*Çocuğumu biraz daha teknoloji-den uzak tutmak isterdim, temelden beri daha iyi çalışmasını isterdim. Sınav senesinde çok fazla yükü olmamasını sağladım.*” (K19).

Rahat Tutum (f=2) koduna ilişkin olarak; “*Üstüne çok gitmezdim.*” (K6). “*Bazı konularda (ders çalışmama, telefon oynama) kalbini kırmış olabilirim, onları tekrar yapmazdım.*” (K7)

Kontrolcü/Baskıcı Tutum (f=1) koduna ilişkin olarak; “*En baştan daha boş bırakmazdım.*” (K15).

3. Ebeveynlerin LGS sürecinde çocuklarında gözlemedikleri değişikliklere ilişkin bulgular

Araştırmanın Ebeveynlerin LGS’ye hazırlık sürecinde çocuklarında gözlemedikleri değişiklikler nelerdir? alt amacına ilişkin olarak katılımcıların verdiği cevaplar aşağıda Tablo 11, Tablo 12 ve Tablo 13’te özetlenmiştir.

a. Sınava hazırlık döneminde çocuklarında gözlemedikleri değişimlere dair ebeveyn görüşleri

Tablo 11. Ebeveynlerin Sınava Hazırlık Döneminde Çocuklarında Gözlemedikleri Değişimlere İlişkin Görüşler

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Psikososyal Değişim	Stresli	8	K4,K9,K15,K16,K17,K18,K19,K20
	Agresif	6	K4,K5,K7,K8,K14,K15
	Heyecanlı	2	K17,K19
	Asosyal	1	K2
	Kaygısız	1	K12

Tablo 11’de ebeveynlerin çocuklarının eğitim-öğretim hayatına destek oldukları konulara ilişkin görüşleri *Psikososyal Değişim* olmak üzere bir kategori altında toplanmıştır.

Psikososyal Değişim kategorisi altında ebeveynlerin çocuklarının sınava hazırlık dönemindeki ruh halindeki değişiklikleri belirttikleri görülmüştür. Ebeveynlerin çocuklarının bu dönemde *Stresli* (f=8), *Agresif* (f=6), *Heyecanlı* (f=2), *Asosyal* (f=1) ve *Kaygısız* (f=1) olduklarına ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir:

Stresli (f=8) koduna ilişkin olarak; “*Biraz stresli bir dönemdi sanırım ama beraber üstesinden geldik.*” (K9) “*Çok heyecan yaptı, istediğim olacak mı diye strese girdi.*” (K17) *Stres, sıkıntı, heyecan, panik halindeydi.*” (K19)

Agresif (f=6) koduna ilişkin olarak; “*Daha agresif gergindi.*” (K4) “*Daha asabi gergin oldu. Ergenliğin getirdiği şekilde değişmeler oldu.*” (K5) “*Daha çabuk sinirlenmeye başlamıştı. Agresif oldu, sinirli oldu, stresli oldu.*” (K15)

Heyecanlı (f=2) koduna ilişkin olarak; “*Çok heyecan yaptı, istediğim olacak mı diye strese girdi.*” (K17) *Stres, sıkıntı, heyecan, panik halindeydi.*” (K19)

Asosyal (f=1) koduna ilişkin olarak; “*Çok ders çalışmak onu dışarıdan soyutladı* (K2)

Kaygısız (f=1) koduna ilişkin olarak; “*İyice kaygısız oldu.*” (K12)

b. Sınava hazırlık döneminde çocuklarının beslenmesinde gözlemledikleri değişimlere dair ebeveyn görüşleri

Tablo 12. Çocuklarının Sınava Hazırlık Döneminde Beslenmesindeki Değişiklikler Hakkındaki Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Beslenme Miktarı	Arttı	3	K1,K6,K14
	Azaldı	2	K19,K20

Tablo 12’de ebeveynlerin çocuklarının sınava hazırlık döneminde beslenmesindeki değişiklikler hakkındaki görüşleri *Beslenme Miktarı* olmak üzere bir kategori altında toplanmıştır.

Beslenme Miktarı kategorisi altında ebeveynlerin çocuklarının sınava hazırlık dönemindeki beslenmesi hakkındaki görüşleri sunulmuştur. Ebeveynlerin bir kısmının çocuklarının beslenme miktarı *Arttı* (f=3), bir kısmının ise *Azaldı* (f=2) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Geriye kalan 15 ebeveyn bu anlamda bir değişiklik olmadığını ifade etmiştir:

Arttı (f=3) koduna ilişkin olarak; “*Daha çok yemek yemeye başladı* (K1) “*Daha çok yemek yemeye başladı*(K6) “*Stres, sıkıntıdan dolayı çok yiyor. Kilo aldı.*” (K14)

Azaldı (f=2) koduna ilişkin olarak; “*İştahsızlık oldu.*” (K19) *İştahsızlık oldu*(K20)

c. Çocuklarının sınava hazırlık döneminde kendilerine ayırdığı zamana dair ebeveyn görüşleri

Tablo 13. Çocuklarının Sınava Hazırlık Döneminde Kendilerine Ayırdığı Zamana Dair Ebeveyn Görüşleri

Kategori	Kod	Frekans	Katılımcılar
Zaman Yönetimi	Ders odaklı artış	6	K6,K9,K11,K16,K17,K19
	Sosyalleşmede azalış	4	K14,K16,K18,K19

Tablo 13’te ebeveynlerin çocuklarının sınava hazırlık döneminde kendilerine ayırdığı zamandaki değişikliklere dair görüşleri *Zaman Yönetimi* kategorisi altında toplanmıştır.

Zaman Yönetimi kategorisi altında ebeveynlerin çocuklarının sınava hazırlık dönemindeki kendine ayırdığı vakitle ilgili değişikliklere ilişkin görüş belirttikleri görülmüştür. Ebeveynlerin önemli bir kısmının çocuklarının *Ders odaklı artış* (f=6), diğerlerinin ise çocuklarının *Sosyalleşmede azalış* (f=4) açısından görüşlerini belirtmişlerdir. Geriye kalan 10 ebeveyn bu hususta bir değişiklik gözlemlediklerini belirtmiştir:

Ders Odaklı arttı (f=6) koduna ilişkin olarak; “*Dersine daha çok yönlendi.*” (K6) “*Haliyle bir azalma oldu. Ders çalışma sorumluluğu önceki yıllara nazaran daha çoktu çünkü.*” (K9) “*Dinlenme saati dışında ders çalışıyor.*” (K16) “*Daha çok vaktini derslerine ayırdı.*” (K19)

Sosyalleşme Azaldı (f=4) koduna ilişkin olarak; “*Telefonla oynaması, arkadaşları ile görüşmesinde kıstı.*” (K14) “*Kendine vakit ayıramıyor.*” (K16) “*Arkadaşlarına vakit ayırmadı.*” (K18)

4. Ebeveynlerin LGS hazırlık sürecinde çocuklarına karşı tavır ve tutumlarına ilişkin görüşleri hakkındaki bulgular

Araştırmanın *Ebeveynlerin liseye giriş sınavına hazırlık sürecinde çocuklarına gösterdikleri tavır ve tutumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?* alt amacına ilişkin olarak katılımcıların verdiği cevaplar aşağıda Tablo 14 ve Tablo 15’de özetlenmiştir.

a. Hazırlık sürecinde çocuklarını nasıl motive ettiklerine dair ebeveyn görüşleri

Tablo 14. Ebeveynlerin Çocuklarına Liseye Giriş Sınavına Hazırlanırken Nasıl Motive Ettiklerine Dair Görüşler

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Motivasyon Desteği	Özgüven desteği	9	K7,K9,K10,K11,K12,K13,K17,K18,K19
	Psikolojik destek	9	K1,K2,K3,K5,K9,K10,K11,K13,K20
	Ödüllendirme/Şartlandırma	6	K4,K8,K14,K15,K16,K19
	Sosyalleşmesini Sağlayarak	1	K2

Tablo 14’te ebeveynlerin çocuklarına liseye giriş sınavına hazırlanırken nasıl motive ettiklerine dair görüşleri **Motivasyon Desteği** kategorisi altında; *Özgüven desteği* (f=9), *Psikolojik destek* (f=9), *Ödüllendirme/Şartlandırma* (f=6) ve *Sosyalleşmesini Sağlama* (f=1) şeklinde kodlanmıştır:

Özgüven desteği (f=9) koduna ilişkin olarak; “*Sen yaparsın oğlum, sana güveniyorum.*” diyorum.” (K7) *Onu yapabileceği konusunda hep telkin ettim.*” (K9) “*Kızım çalış, çalışırsan olur, hazır ol her şeyi başarırsın diyorum. Böylelikle mutlu olmasını, hedefe yönelik olmasını sağlıyorum.*” (K19)

Psikolojik Destek (f=9) koduna ilişkin olarak; “*Onun herhangi bir sınavdan daha önemli olduğunu sürekli vurguladık.*” (K5) “*Elimden geldiğince yardımcı olmaya çalışıyorum, kaygılarının azalması adına bir şeye ihtiyacı olup olmadığını soruyorum.*” (K20)

Ödüllendirerek/ Şartlandırarak (f=6) koduna ilişkin olarak; “Hedefine ulaşırsa kendisine telefon alacağımızı söyleyerek motivasyon sağladık.”(K4). “Eğer başarılı olursa neler beklediği, girdiği üniversite sınavında da girdiği lisenin önemli olduğunu söylüyorum.”(K16).

Sosyalleşmesini Sağlayarak (f=1) koduna ilişkin olarak; “Belli günlerde kendine vakit ayırmasına ve bizimle olmasına yardımcı oluyorum.”(K2)

b. Hazırlık sürecinde kaygılanma nedenlerine dair ebeveyn görüşleri

Tablo 15. Ebeveynlerin Çocuklarının Hazırlık Sürecinde Kaygılanma Sebeplerine Dair Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Çocuğa ilişkin	Başarı hedefi	8	K1,K2,K5,K10,K12,K13,K14,K15
	Duygu kontrolü	6	K4,K14,K15,K16,K17,K19
Sınava ilişkin	Sınav soruları	3	K3,K11,K18
	Olumsuz durumlar	2	K15,K16
	Salgın	2	K6,K20

Tablo 15’te ebeveynlerin çocuklarının liseye giriş sınavına hazırlanırken en çok kaygılanma sebeplerinin neler olduğuna dair görüşler *Çocuğa ilişkin ve Sınava ilişkin* olmak üzere iki kategori altında toplanmıştır.

Çocuğa ilişkin kategorisi altında ebeveynlerin önemli bir kısmı *Başarı hedefi* (f=8) ve *Duygu kontrolü* (f=6) ile ilgili kaygı yaşadıklarını ifade etmiştir:

Başarı hedefi (f=8) koduna ilişkin olarak; “Çocuğum istediği puanı alamazsa kendine olan güveninin azalması beni kaygılandırıyor.”(K1). “İstediği liseye girememesi.”(K5) “Hak ettiği liseye girememesi düşüncesi beni kaygılandırıyor.”(K12) Nitelikli bir lise kazanamaması.”(K13) “Heyecanlanmasından ve acele etmesinden korkuyorum.”(K15).

Duygu kontrolü (f=6) koduna ilişkin olarak; “Çocuğumun kaygı ve heyecanını kontrol edememesi.”(K4). “Heyecanlanıp kötü bir liseye girmesi.”(K14). “Sınav anında yaşayacağı herhangi bir sıkıntı.”(K16).

Sınava ilişkin kategorisi altında ebeveynlerin *Sınav Soruları* (f=3), *Olumsuz durumlar* (f=2) ve *Salgın* (f=2) ile ilişkili görüşlerini bildirdikleri görülmüştür:

Sınav Soruları (f=3) koduna ilişkin olarak; “Sınavda çıkacak sorular beni kaygılandırıyor.”(K3) “Sınavı zorlaştırma ihtimalleri.”(K11)

Sınavda yaşanacak olumsuz durumlar (f=2) koduna ilişkin olarak; “Heyecan yaşaması ve soruları anlamaması beni korkutuyor.”(K15) *Sınav anında yaşayacağı herhangi bir sıkıntı.*”(K16).

Salgın (f=2) koduna ilişkin olarak; “Salgın döneminde olmamız.”(K6) “Covid-19 olması.”(K20).

5. Ebeveynlerin çocuklarının sınava hazırlık sürecinde salgının etkilerine ilişkin görüşlerine dair bulgular

Araştırmanın *Çocuklarının liseye hazırlık sürecinde salgının etkilerine ilişkin görüşleri nelerdir?* alt amacına ilişkin olarak katılımcıların verdiği cevaplar aşağıda Tablo 16, Tablo 17, Tablo 18 ve Tablo 19’da özetlenmiştir.

a. Hazırlık sürecinde salgının etkisine dair ebeveyn görüşleri

Tablo 16. Ebeveynlerin Çocuklarının Sınava Hazırlık Sürecinde Salgının Etkisine Dair Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Olumsuz Algı	Motivasyonu azaldı	8	K1,K3,K4,K5,K14,K15,K17,K18
	Uzaktan Eğitim Yetersiz	4	K2,K16,K18,K19
	Kaygı düzeyi arttı	3	K4,K15,K17
	Sosyalleşememe	1	K20
Olumlu Algı	Motivasyonu arttı	3	K7,K9,K12
Nötr Algı	Etkilemedi	3	K8,K10,K11

Tablo 16’da ebeveynlerin çocuklarının sınava hazırlık sürecinde salgının nasıl etkilediğine dair görüşleri *Olumsuz Algı*, *Olumlu Algı* ve *Nötr* olmak üzere 3 kategori altında toplanmıştır.

Olumsuz Algı kategorisine ilişkin olarak ebeveynlerin salgın döneminin sınava ilişkin çocuklarının olumsuz olarak gözlemledikleri durumlar görülmüştür. Ebeveynlerin önemli bir kısmının *Motivasyonu Azaldı* (f=8) diğerlerinin *Uzaktan Eğitim Yetersiz* (f=4),*Kaygı düzeyi arttı* (f=3) ve *Sosyalleşememe* (f=1) durumu ile ilgili görüşlerini belirtmişlerdir:

Motivasyonu Azaldı (f=8) koduna ilişkin olarak; “*Uzaktan ders çocuğun derslere konsantr olmasını olumsuz etkiledi.*”(K1) “*Motivasyonu yüksek tutmak için çabaladık.*”(K3) “*Çok kötü etkiledi, derslere kafasını veremediler.*”(K17)

Uzaktan Eğitim Yetersiz (f=4) koduna ilişkin olarak; “*Online eğitimin yeterli olduğunu düşünmüyorum.*”(K16) “*Özel ders tutmuştuk salgından dolayı iptal oldu.*”(K18) *Okuldaki gibi çalışamadı. Online eğitimin yetersiz olduğunu düşünüyorum.*”(K19)

Kaygı düzeyi arttı (f=3) koduna ilişkin olarak; “*Motivasyonu düşük kaygısı yüksekti.*”(K4). “*Psikoloji olarak etkiledi. Okula gittiği süreçte hastalık kapar mıyım korkusuna kapıldı, gitmek istemedi, strese kapıldı.*”(K15)

Sosyalleşememe (f=1) “*Sosyalleşmeden uzak kalmaları etkiledi.*”(K20)

Olumlu Algı kategorisine ilişkin olarak ebeveynlerin salgın döneminin sınava ilişkin çocuklarının olumlu yönde gözlemlendiği durum belirtilmiştir. Ebeveynlerin bir kısmı *Motivasyonu arttı* (f=3) görüşünü belirtmiştir:

Motivasyonu arttı (f=3) koduna ilişkin olarak; “*Yol gibi sıkıntılar olmadığı için sadece derslere odaklandı.*”(K7) “*Onun şanslı olduğunu düşünüyorum. Verdiği emeğin daha fazlasını aldığını düşünüyorum.*”(K12)

Nötr Algı kategorisine ilişkin olarak ebeveynlerin salgının sınava hazırlık dönemine etki etmediği *Etkilemedi* ($f=3$) yönünde görüş belirtmişlerdir:

Etkilemedi ($f=3$) koduna ilişkin olarak; “*Etkilemedi. Aynı şekilde çalışmalarına devam ediyor.*”(K11)

b. Hazırlık sürecinde salgının etkisine dair ebeveyn görüşleri

Tablo 17. Ebeveynlerin Salgın Döneminde Çocuklarının Sınava Hazırlık Sürecinde Hazırlanma Motivasyonunun Nasıl Etkilendiğine Dair Görüşler

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Motivasyon Artışı	Kendine vakit ayırma	2	K5,K8
	Sınav konularının azalması	1	K7
Motivasyon Azalışı	Sosyal ortamın olmaması	3	K2,K5,K8
	Eğitim ortamından uzak kalma	3	K13,K18,K20
	Online eğitimin yetersizliği	1	K7
	Akademik destek yoksunluğu	1	K11
	Salgın haberlerinin etkisi	1	K6
Motivasyon Desteği	Psikososyal destek	9	K3,K5,K6,K9,K15,K16,K17,K19,K20
	Aktivite yapmak	3	K1,K5,K8
	Sosyal etkileşim	1	K2
	Akademik destek	1	K9
	Ödüllendirme	1	K4

Tablo 17’de ebeveynlerin salgın döneminde çocuklarının sınava hazırlık sürecinde hazırlanma motivasyonunun nasıl etkilendiğine dair görüşler *Motivasyon Artışı*, *Motivasyon Azalışı* ve *Motivasyon Desteği* olmak üzere üç kategori altında toplanmıştır.

Motivasyon Artışı kategorisi altında ebeveynlerin bir kısmı *Kendine vakit ayırması* ($f=2$) derken diğerlerinin ise *Sınav konularının azalması* ($f=1$) görüşlerini bildirdikleri görülmüştür:

Kendine vakit ayırması ($f=2$) koduna ilişkin olarak; “*Evde kendine daha çok vakit ayırdı.*”(K5). “*Daha çok vakit geçirme şansı bulduk. Çeşitli aktiviteler yaptık.*”(K8).

Sınav konularının azalması ($f=1$) koduna ilişkin olarak; “*Müfredatın azalması onu hep sevindiriyordu.*”(K7).

Motivasyon Azalışı kategorisi altında ebeveynlerin bir kısmı “*Sosyal ortamın olmaması* ($f=3$) ve *Okula gidememesi* ($f=3$) derken diğerlerinin ise *Online eğitimin yetersizliği* ($f=1$), *Akademik destek yoksunluğu* ($f=1$) ve *Salgın haberlerinin etkisi* ($f=1$) çerçevesinde görüşlerini bildirdikleri görülmüştür:

Sosyal ortamın olmaması (f=3) koduna ilişkin olarak; “Arkadaşlarından uzak olması motivasyonunu azalttı.”(K2). “Evde kalması onu çok kötü etkiledi çünkü çok sosyal bir çocuk.”(K5). “Sosyal ortam olmadığı için çok sıkıldı. Çeşitli aktiviteler yaptık.”(K8).

Eğitim ortamından uzak kalma (f=3) koduna ilişkin olarak; “Okula gidememesi motivasyonunu düşürdü.”(K13) “Arkadaşlarımı göremiyorum, okulda olsam daha iyi yapardım dedi.”(K18)

Online eğitimin yetersizliği (f=1) koduna ilişkin olarak; “Online derste bazı konuları anlamakta güçlük çekiyordu.”(K7)

Akademik destek yoksunluğu (f=1) koduna ilişkin olarak; “Motivasyonu azaldı çünkü anlamadığı konularda evde ona kimse yardım edemiyor.”(K11)

Salgın haberlerinin etkisi (f=1) koduna ilişkin olarak; “Haberleri izlemek psikolojisini olumsuz etkiledi.”(K6)

Motivasyon Desteği kategorisi altında ebeveynlerin önemli bir kısmının *Psikososyal destek (f=9)* verdiklerini belirttikleri, diğerlerinin ise *Aktivite yapmak (f=3)*, *Sosyal etkileşim (f=1)*, *Akademik destek (f=1)* ve *Ödüllendirme (f=1)* ile ilgili görüşlerini bildirdikleri görülmüştür:

Psikososyal destek (f=9) koduna ilişkin olarak; “Öncelikle her zaman yanında olduğumuza belirttik bence en önemlisi budur.”(K3). “Evde onunla vakit geçirmeye çalıştım.”(K5). “Öğretmen bir babası olması her yönden motivasyonunu arttırdı. Anlamadığı konularda, sorularda her zaman gidebilecek bir kişi vardı.”(K9). “En başlarda bir isteksizlik oldu sonra toplardı. Sonra normal görmeye başladı, normalleştirmeye çalıştık bu durumu.”(K16).

Aktivite yapmak (f=3) koduna ilişkin olarak; “Motivasyonu arttırmak için destekleyici aktiviteler yaptık.”(K1). “Çeşitli aktiviteler yaptık.”(K8).

Sosyal etkileşim (f=1) koduna ilişkin olarak; “Arkadaşlarıyla telekonferans şeklinde görüşmelerini sağladım.”(K2).

Derslerinde yardımcı olmak (f=1) koduna ilişkin olarak; “Öğretmen bir babası olması her yönden motivasyonunu arttırdı. Anlamadığı konularda, sorularda her zaman gidebilecek bir kişi vardı.”(K9).

Ödüllendirme (f=1) koduna ilişkin olarak; “Arkadaşları ile okulda dershanede rekabet ortamı oluşabiliyordu ama evde hedefini unuttuğu zamanlar oldu. Motivasyonunu arttırmak için birtakım ödüller vadettim.”(K4).

c. Salgında çocuklarının akademik özdüzenleme durumuna dair ebeveyn görüşleri

Tablo 18. Ebeveynlerin Salgında Çocuklarının Günlük Çalışma Sürecini Nasıl Planladıklarına Dair Görüşleri

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Çalışma planı	Kendisi	9	K1,K4,K6,K7,K11,K12,K13,K17,K18
	Birlikte	6	K2,K5,K14,K16,K19,K20
	Öğretmeniyle	4	K3,K8,K15,K19
Plana uyum durumu	Düzenli Uymadı	9	K1,K4,K5,K6,K7,K11,K13,K15,K20
	Uydu	7	K3,K8,K14,K16,K17,K18,K19
	Uymadı	2	K2,K12
Uyum için Destek	Uyarıda Bulunma	6	K6,K8,K9,K11,K12,K18
	Motive Etme	6	K1,K2,K5,K10,K14,K20
	Uygun Ortam	4	K2,K7,K17,K19
	Ödüllendirme	3	K3,K4,K14
	Sorumluluklarını azaltma	1	K7

Tablo 18’de ebeveynlerin salgın döneminde çocuklarının sınava hazırlık sürecinde günlük çalışma sürecini nasıl planladıklarına dair görüşleri; *Çalışma planı*, *Plana uyum durumu* ve *Uyum için destek* olarak üç kategori altında toplanmıştır.

Çalışma planı kategorisine ilişkin olarak ebeveynlerin çocuklarının salgın döneminde sınava hazırlık sürecinde önemli bir kısmının çalışma planını *Kendisi* (f=9) veya ebeveynlerin çocuklarına desteğiyle *Birlikte* (f=6) hazırladığını, diğerlerinin ise *Öğretmeniyle* (f=4) hazırladığını belirtmişlerdir:

Kendisi (f=9) koduna ilişkin olarak; “Her gün farklı programlar hazırlamaya girişti. Bu süreci kendisi planladı.”(K7) Birkaç kere plan oluşturdu. uymadı.”(K12) Kendi planladı. Ben pek bir şey yapmadım.”(K13)

Birlikte (f=6) koduna ilişkin olarak; “Birlikte planladık.”(K20)

Öğretmeniyle (f=4) koduna ilişkin olarak; *Rehberlik öğretmeniyle birlikte planladı.*”(K3) *Öğretmenleriyle hazırladı.*”(K15)

Plana uyum durumu kategorisine ilişkin olarak ebeveynlerin çocuklarının plana ne kadar uyduğu konusundaki görüşleri; *Düzenli uymadı* (f=9), *Uydu* (f=7) ve *Uymadı* (f=2) şeklinde belirlenmiştir:

Düzenli Uymadı (f=9) koduna ilişkin olarak; *Bu süreci kendisi planladı. genellikle uymadı.*”(K4) *Fazla uyduğu söylenemez.*”(K5) *Çok uymadı iki gün uyduysa üç gün uymadı.*”(K6) *O günkü ruh haline göre değişti aslında.*”(K7) *İlk başlarda hevesliydi, uyuyordu, şimdi boşladı.*”(K15)

Uydu (f=7) koduna ilişkin olarak; Çoğunlukla uydu.”(K3) “Kendisi planladı, uydu.”(K17)

Uymadı (f=2) koduna ilişkin olarak; Birlikte planladık Uymadı.”(K2) Birkaç kere plan oluşturdu. Uymadı.”(K12)

Uyum için destek kategorisine ilişkin olarak; ebeveynlerin salgın döneminde çocuklarının sınav hazırlık döneminde çalışma isteklerini nasıl arttıracığına dair görüşleri; *Uyarıda bulunma (f=6), Motive Etme (f=6), Uygun ortam (f=4), Ödüllendirme (f=3) ve Sorumluluklarını azaltma (f=2) şeklinde belirlenmiştir.*

Uyarıda bulunma (f=6) koduna ilişkin olarak; Uyarıda bulundum.”(K6) Ders saati gelince onu uyardım.”(K8) Kontrol ettik, söyledik, uyardık.”(K18)

Motive etme (f=6) koduna ilişkin olarak; “Günlük rutinine göre planladı. Çok düzenli değildi. Motive ettim.”(K1) Birlikte planladık uymadı Elimden geldiğince motive ettim.”(K2) Çalışmak istediği kadar çalıştı. Onu zorlamadım. Yapabildiği kadar yaptı. Motive ettim.”(K10) Birlikte planladık. Çoğunlukla uymaya çalıştı. Ona güzel yemekler yaptım.”(K15) “Daha fazla ders çalışması için teşvik ediyorum birlikte test çözüyoruz.”(K20)

Uygun ortam (f=4) koduna ilişkin olarak; “Elimden geldiğince motive ettim uygun ortamlar hazırladım.”(K2) “Kendi program yaptı. Uydu. Ortamını ayarladım, sessiz olması için, kafasının rahat olmasını sağladım, bir dediği iki olmadı.”(K17) Öğretmeni ile planladık, daha sonra birlikte ufak değişiklikler yaptık. sadık kalması için uygun ortam destek sağladım.”(K19)

Ödüllendirme (f=3) koduna ilişkin olarak; “Onu çeşitli ödüllerle günlük çalışma saatlerini yüksek tuttuk.”(K3) Ödül ile teşvikler sağladım.”(K4) Ona güzel yemekler yaptım.”(K14)

Sorumluluklarını azaltma (f=1) koduna ilişkin olarak; Evdeki sorumluluklarını azalttım.”(K7)

d. Salgında ebeveynlerin çocuklarının sınava hazırlık sürecine yönelik kaygılarına dair görüşleri

Tablo 19. Salgında Sınava Hazırlık Sürecinde Kaygılanma Sebeplerinin Neler Olduğuna Dair Görüşler

Kategori	Kod	f	Katılımcılar
Kaygı Durumu	Farklı kaygılar duyma	4	K3,K6,K8,K9
	Soruların yetişmemesi	1	K3
	Hedefe erişememe	1	K20
	Stres	1	K17

Tablo 19’da ebeveynlerin salgın öncesi ve sonrasında sınava hazırlık sürecinde kaygılanma sebeplerinin neler olduğuna dair görüşleri *Kaygılanma sebepleri* olarak bir kategori altında toplanmıştır. Diğer taraftan ebeveynlerin çoğunlukla salgın öncesi ve sonrası göz önüne alındığında sınav sürecine ilişkin kaygılarında değişiklik olmadığı yönünde görüş bildirdikleri görülmüştür.

Kayı Durumu kategorisine ilişkin olarak ebeveynlerin salgın döneminde sınava hazırlık sürecinde kaygılanma sebeplerinin neler olduğuna dair görüşleri *Farklı kaygılar duyma* ($f=4$), *Soruların yetişmemesi* ($f=1$), *Hedefe erişememe* ($f=1$) ve *Stres* ($f=1$) kodları altında toplanmıştır:

Farklı kaygılar duyma ($f=4$) kategorisine ilişkin olarak; “Çocuğumun maskeli şekilde sınavda nasıl dikkat sağlayacağı.”(K3) “Salgın döneminde olmak.”(K6) “Covid yüzünden sınava gireceği ortam kalabalık olduğu için kaygılanmıştık.”(K8) Oğlum sınava giderken biz covid-19 ile savaşıyorduk. Onun yanında olamadım, çok üzülmuştüm.”(K9)

Soruların yetişmemesi ($f=1$) kategorisine ilişkin olarak; “Sınav kaygım çocuğumun soruları yetiştirememesi...”(K3)

Hedefine erişememe ($f=1$) kategorisine ilişkin olarak; *İstediği hedefe ulaşamamasından korkuyorum. Öncesinde de vardı, salgın daha çok artırdı.*”(K20)

Stres ($f=1$) kategorisine ilişkin olarak; *Sınav öncesinde de aynı kaygılara sahiptim ama korona da gelince çocuklar daha çok bunaldılar, strese kapıldılar.*”(K17)

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, lise geçiş sınavlarına hazırlanan ve ortaokul kademesinde çocuğu olan ebeveynlerin görüşleri incelenmiştir. Bu amaçla söz konusu ebeveyn görüşleri LGS, çocuklarının LGS’ye hazırlık sürecine katılımları, bu sürece salgının etkileri, bu süreçte çocuklarına gösterdikleri tavır, davranış ve tutumlar ile çocuklarında gözlemledikleri değişimler bağlamında incelenmiştir.

Ebeveynlerin çoğu sınavın belirleyici olduğunu ve sınav olmazsa liseye yerleşmede sıkıntı olabileceğini savunurken, bazı ebeveynler ise sınavın olmaması gerektiğini ve liseye girişte not ortalamasının yeterli olacağı görüşündedir. Bununla ilgili Argon ve Soysal (2012) ortaöğretime girişte sınavların olmamasının beraberinde sorunlar getirdiğini, bununla birlikte değişik isimlerde ve farklı şekillerde pek çok sınavın uygulamaya konularak sorunun çözülmesi hedeflendiği anlatılmıştır. Çetin ve Ünsal (2019) ise merkezi sınavların ortaya çıkış sebeplerini; öğrenci fazlalığı, nitelikli okulların kontenjanlarının sınırlı olması, velilerin çocuklarını en iyi okula göndermek istemeleri, öğrencilerin başarılarına göre sıralamanın toplum tarafından daha güvenilir olarak algılanması olarak açıklanmaktadır. Literatürde velilerin çocuklarını nitelikli ve başarılı olacakları okula göndermek istedikleri (Çifçili, 2007) ifade edilmiştir.

Ebeveynler LGS’nin, içeriği ve uygulanış şekli açısından; stresli ve zorlayıcı bir sınav olduğunu, tek bir sınav olmasını yanlış bulduklarını ifade etmişlerdir. Güler vd. (2019) LGS’ye ilişkin öğretmen görüşlerini ele aldıkları çalışmalarında; sınavın belirleyici düzeyde olması gerektiğine ve soruların uzun, anlaşılmaz ve alışılmışın dışında olduğuna dair bulgular ortaya koymuştur. Ebeveynlerin LGS hakkında sorun olarak gördükleri konular; salgın döneminin beraberinde getirdiği korku, sınav süresi ve sınavın telafisinin olmamasıdır.

Ebeveynlerin çocuklarının lise hedefine katılımları konusunda çoğunlukla destekleyici veya tarafsız oldukları anlaşılmaktadır. Ebeveynlerin LGS'ye hazırlık döneminde çocuklarına müdahale tutumu yeterli düzeyde ve genelde uyarı amaçlıdır. Literatürde, aile katılımının, çocukların öğrenme deneyimlerini ve akademik başarılarını geliştirdiği vurgulanmaktadır (Erdoğan & Demirkasımoğlu, 2018). Ebeveynlerin LGS'ye hazırlık sürecinde çocuklarıyla olan ilişkilerinde çoğunlukla olumsuz değişimler olduğu görülmüştür.

LGS'ye hazırlık sürecinde ebeveynler, çocuklarını daha stresli ve agresif olarak değerlendirmektedirler. Benzer şekilde Argon ve Soysal (2012) sınavın stres, korku, heyecan gibi duygular uyandırdığını ortaya koymuştur. Diğer taraftan çocuklarının sınava hazırlık döneminde beslenme miktarında genellikle bir değişme olmadığı görülmektedir. Bu dönemde bazı öğrencilerde ders odaklı bir artma yaşanırken bazılarında ise sosyalleşmenin azaldığı görülmüştür. Sınavların çok fazla ders çalışmayı gerektirdiğinden öğrencilerin çok vaktini aldığını bu yüzden birçok sosyal etkinliği ertelediği veya yapamadığı, sınavın öğrencilerin sosyalleşmesini engellediği (Argon & Soysal, 2012) belirlenmiştir. Ayrıca Özdaş (2019) sınavdan dolayı öğrencilerin sosyal ilişkilerinde sorun yaşadıkları, sosyal etkinliklere zaman ayıramadıkları, öğrencilerin ve ebeveynlerin bu durumdan rahatsız olduklarını bulgulamıştır.

LGS'ye hazırlık sürecinde ebeveynler çocuklarını; psikolojik destek sağlayarak, ödüllendirerek, nasihat vererek motive etmeye çalışmaktadır. Çelenk (2003) çalışmasında okul başarısı üzerinde aile faktörünün çok önemli olduğunu ve destekleyici tutum gösteren ailelerde okul ve sınav başarısının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Diğer taraftan ebeveynler çocuklarının; istediği puanı alamama, duygularını kontrol edememe, sınav soruları, sınavda yaşanacak olumsuz durumlar ve salgın gibi çeşitli sebeplerden sınava kaygılı bir şekilde hazırlandıklarını belirtmişlerdir.

Ebeveynler LGS'ye hazırlık sürecinde çocuklarının salgından olumsuz etkilendiğini belirtmişlerdir. Bu anlamda çocuklarının motivasyonlarının azaldığını, uzaktan eğitimin yetersiz kaldığını, kaygı düzeylerinin arttığını ve sosyal etkileşimden mahrum kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bununla ilgili Güler vd. (2019) çalışmasında; öğrencilerin yaşlarının küçük olmasına rağmen, bu yaşlarında sosyalleşmeleri gerekirken zamanını sınav hazırlığına verdiklerini, sosyal etkileşimden uzaklaştıklarını ortaya koymuştur. Diğer bir çalışmada Özdaş (2019) LGS'ye ilişkin çalışmasında sınav sisteminin psikolojik olarak öğrencileri olumsuz etkilediği, motivasyonu düşürdüğü, sosyalleşmeyi azalttığını savunarak benzer sonuçları ortaya koymuştur. Salgın sürecinde öğrencilerde görülen motivasyon kaybı (Saltürk & Güngör, 2020b) ve sosyal etkileşim yoksunluğu (Saltürk & Güngör, 2020a) ilgili çalışmalarla örtüşmektedir.

Ebeveynler LGS'ye hazırlık sürecinde çocuklarının motivasyonlarını artırmak için psikolojik destek sağladıklarını, özgüvenlerini artırmaya yönelik konuşmalarda bulduklarını belirtmişlerdir. Toytok, Gezen ve Eren (2019) ailenin sınava hazırlık sürecinde destekleyici tutum sergilemesinin ve ılımlı davranışta bulunmasının, motivasyonu ve sınav başarısını artırdığını ifade etmiştir.

LGS'ye hazırlık sürecinde ve salgın döneminde çocuklarının çalışma planlarını çoğunlukla kendi başlarına, bir kısmının ise ebeveyni veya öğretmenleriyle birlikte hazırladıklarını ifade etmişlerdir. Bu dönemde bazı ebeveynlerin çocuklarının hiçbir şekilde plan hazırlamadıklarına dair görüşler dikkat çekicidir. Ebeveynler çocuklarının günlük plana uyum sağlaması için; uyarıda bulduklarını, motive ettiklerini, uygun ortam sağladıklarını, ödüllendirdiklerini, sorumluluklarını azalttıklarını belirterek ilgili ve destekleyici tutum sergilediklerini ifade etmişlerdir.

Ebeveynlerin kaygılanma nedenlerine ilişkin görüşlerinin çoğunlukla benzer olduğu görülmüştür. Bu nedenler genelde sınav sorularının yetişmemesi, hedefine erişememe ve stres konularında yoğunlaşmıştır. Benzer şekilde, Argon ve Soysal (2012) liseye giriş sınavının öğrenciler üzerinde strese, sıkıntıya, kaygıya yol açıp karamsar bir kişilikte olmalarına yol açtığını belirtmiştir. Diğer bir çalışmada Güler vd. (2019) süre sıkıntısı ve hedefine ulaşamama konularında benzer sonuçlar ortaya koymuştur.

Sonuç olarak, ebeveynlerin önemli bir kısmı LGS'nin öğrenciler için uygun olmadığını, stres, korku, heyecan gibi duygulara yol açtığını belirtmiş ve sınavı yetersiz bulmuşlardır. Çoğunlukla sınav yapılmasının gerektiğini düşünmekle beraber bu sınavın süresi ve uygulaması konusunda değişiklik yapılması gerektiği görüşündedirler. Ebeveynler LGS'ye hazırlık sürecinin çocukların ruh halinde değişimlere yol açtığını, sosyalleşmelerine engel olduğunu belirtmiştir. Bu sürece salgının da dahil olmasının, çocukları ve ebeveynleri oldukça olumsuz etkilediği, stres ve kaygılarını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Salgının liseye hazırlık sürecinde öğrenci motivasyonunu azalttığı ve çocukların okula gidememesinin sosyal etkileşime engel olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ebeveynler uzaktan eğitimin yetersiz olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Öneriler

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara ilişkin nedensel araştırmalar yapılabilir. Yine farklı grup ve öğrenim düzeyleri için bu çalışma benzer çalışmalara kaynaklık edebilir. Bu çalışmadan çıkan sonuçlar sınavın hazırlanma ve uygulanmasından sorumlu olan kurum, kişi ya da kişilere kaynaklık edebilir. Sınava hazırlanan öğrencilerin sınavla ilgili kaygılarının özellikle ebeveynlerince anlaşılması, sınav sistemi ile ilgili olarak sorun yaşadıkları konuların belirlenmesi, salgın sürecinin ebeveyn ve öğrenciler üzerindeki etkisinin anlaşılması ve bu süreçte içinde buldukları psikolojik durumun belirlenebilmesi açısından rehberlik ve danışma gibi kurumlara kaynaklık edebilir.

Bu araştırma için Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimsel Yayın Etik Kurulu'nda etik onay alınmıştır (Karar Tarihi/Numarası: 20.11.2020/2020-212).

Kaynakça

- Argon, T., & Soysal, A. (2012). Seviye belirleme sınavına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri. *International Journal of Human Sciences [Online]*. (9) 2, 446-474.
- Aykol, B. (2019). *Öğretmen ve veli görüşlerine göre aile katılımı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Bilir, A. (2019). *Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerde ana-baba tutumu ile sınav kaygısı arasındaki ilişki: Adana ili örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Boztepe, D. (2016). *Ebeveyn beklentilerinin sınav kaygısı üzerindeki etkisi: Lise son sınıf öğrencilerine yönelik bir değerlendirme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Büyüköztürk Ş., Kılıç Çakmak E., Akgün Ö.E., Karadeniz Ş., & Demirel F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Celenk, S. (2003). Okul aile işbirliği ile okuduğunu anlama başarısı arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 33-39.
- Çetin, A., & Ünsal, S. (2019). Merkezi sınavların öğretmenler üzerinde sosyal, psikolojik etkisi ve öğretmenlerin öğretim programı uygulamalarına yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 305-306. DOI: 10.16986/HUJE.2018040672
- Daymaz, S. (2012). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin anne baba beklentileri ile sınav kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Demir, S. B., & Yılmaz T. A. (2019). En iyisi bu mu? Türkiye’de yeni ortaöğretime geçiş politikasının velilerin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (1), 164-183. DOI: 10.17240/aibuefd.2019.19.43815-445515
- Duman, G. K. (2008). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin sürekli kaygı düzeyleri ile sınav kaygısı düzeyleri ve anababa tutumları arasında ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Eker, O. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin yaşadığı sınav kaygısının nedenleri ve anne-baba tutumlarının sınav kaygısına etkisi: Merzifon örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Erdoğan, Ç., & Demirkasimoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* (16)3. 402-404.
- Ersoy, A. F. (2016). *Fenomenoloji*. A. Saban & A. Ersoy (Edt.), *Eğitimde nitel araştırma desenleri kitabı* içinde. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güler, M., Arslan, Z., & Çelik, D. (2019). 2018 Liselere giriş sınavına ilişkin matematik öğretmenlerinin görüşleri. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 346-357. DOI: 10.23891/efdyu.2019.128

- Koç, E., Yıldırım, H., & Bal, Ş. (2008). İlköğretim ikinci kademe fen bilgisi müfredatı ile liselere giriş sınavları fen bilgisi sorularının öğrencilerin kişisel bilgileri de dikkate alınarak karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9(3), 35-48.
- MEB (2018). MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. (14 Şubat 2018). T.C. Resmi Gazete, (Sayı: 30332).
- Özdaş, F., (2019). Merkezi yerleştirme sınav sistemine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mukaddime*, 10(2), 698-701. DOI: 10.19059/mukaddime.509244
- Özer, M. (2020). Educational policy actions by the Ministry of National Education in the times of COVID-19, *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1124-1129. DOI: 10.24106/kefdergi.722280
- Patton, M. Q., (2014), *Qualitative research & evaluation methods integrating theory and practice* (Fourth Edition). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Saltürk, A., & Güngör, C. (2020a). COVID-19 döneminde öğrencilerde topluluk hissi ve çevrimiçi uzaktan eğitimin incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(5), 4204-4221. DOI: 10.15869/itobiad.817937
- Saltürk, A., & Güngör, C. (2020b). Üniversite öğrencilerinin gözünden COVID-19 pandemisinde uzaktan eğitime geçiş deneyimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 36, 137-174. DOI: 10.14520/adyusbd.788716
- Shaw, C. A. (2008). *A study of the relationship of parental involvement to student achievement in a Pennsylvania career and technology center*. (Unpublished Doctoral Dissertation). The Pennsylvania State University, Pennsylvania, USA.
- Tezel Şahin, F., & Ünver, N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 13(1) 23-30.
- Totan, T. (2018). Ortoakul ve lise öğrencilerinde sınav kaygısının değerlendirilmesi: Westside sınav kaygısı ölçeği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 143-155.
- Toytok E., Eren Z., & Gezen M. (2019). 8. sınıf öğrencilerinin sınav hazırlık sürecindeki destek ağlarının sosyal ağ analizi, *Turkish Studies*, 14(2), 801-825 DOI: 10.7827/TurkishStudies.147
- Wolcott, H. F. (1994). Transforming qualitative data: Description, analysis, and interpretation. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Zengin, E. (2019). *Ergenlerde anne baba tutumları ile sınav kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi: Ortaokul örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.

Analysis of Parental Perceptions of Secondary School Students Concerning the High School Entrance Exam (LGS) Preparation

Extended Abstract

Exams play a significant role in promoting the individual to a higher education level, proving his / her academic competence, and going to the relevant educational institutions to get a better education. Especially, determining this process with central test exams makes the examination process a part of life for the student and the family and education environment. The general purpose of educational institutions is to prepare students for the future according to their interests and abilities. This study examines the parents' views of their children attending middle school and their preparation process for the high school entrance exam (LGS). Within the framework of the study's primary purpose, answers to the following questions were sought: What is the parents' knowledge and opinions about LGS? What are the parents' views about their children's participation in the LGS preparation process? What are the parents' views on the changes they observed in their children during the LGS preparation process? What are the parents' opinions about their children's attitudes and attitudes during the LGS preparation process? What are the parents' views on the effects of the pandemic in the preparation process for LGS?

Method

In this context, regarding the preparation process of middle school students for LGS; Phenomenological design, one of the qualitative research methods, was used to examine the content of the exam, the practice of administration, communication with their children, and their views on the change in their children's behaviour. For this purpose, 20 middle school students' parents were interviewed. The research data were collected with an interview form consisting of 28 questions created by the researcher.

The data obtained in this study, in which it was aimed to examine the parents' opinions about the preparation process of secondary school students for LGS, were analysed using the content analysis method. In this context, the interviews' data during the research process were transferred to the Word document. During the transfer process, the audio recordings made with the participants' permission were listened to again, and the notes kept during the interview were written in detail. Then, these created documents were coded by carefully reading and comparing participant expressions. The codes created were evaluated within the framework of research purposes, and those who were found to be irrelevant were eliminated. The code and the related statement list were examined separately by two field experts, and

after their approval, categories related to the codes were created. Similarly, the opinions of two field experts were received for the categories obtained, and the necessary corrections and evaluations were made. Thus, the categories and codes that have emerged are shown in tables, and the frequency and participant information within the framework of the purposes they are related to.

Discussion and Conclusion

Parents stated that the high school entrance exam was not appropriate; it caused stress, fear, and excitement; and found the exam inadequate. Although most parents think the exam should be done, they think that the duration and administration of LGS should be changed. Moreover, some parents believe the exam should be cancelled. Parents stated that the LGS preparation process caused changes in children's mood and prevented them from socializing. Furthermore, the COV-19 pandemic has negatively affected children and parents and has been shown to increase their stress and anxiety. It was concluded that the pandemic reduced student motivation during this stressful process, and not going to school prevented social interaction between children.

When the student begins to build a career and includes the university preparation process, secondary education years have an important place in students' lives. Therefore, causal studies can be conducted on the results obtained in this study. Again, this study can be a source for similar studies for different groups and education levels.

Key Words: Secondary School, LGS, Parents, Pandemic.